

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2011. gada 17. februārī*

Lieta C-283/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia* (Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 17. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 23. jūlijā, tiesvedībā

Artur Weryński

pret

Mediatel 4B spółka z o.o.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kassel*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un M. Bergere [*M. Berger*] (referente),

* Tiesvedības valoda — poļu.

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretārs K. Malaceks [*K. Malacek*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 1. jūlija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Polijas valdības vārdā — M. Dovgelevičs [*M. Dowgielewicz*] un M. Arciševiskis [*M. Arciszewski*], kā arī A. Siveka [*A. Siwek*], pārstāvji,
- Čehijas valdības vārdā — M. Smoleks [*M. Smolek*], pārstāvis,
- Vācijas valdības vārdā — J. Mellers [*J. Möller*], pārstāvis,
- Īrijas valdības vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis, kam palīdz M. Nūnane [*M. Noonan*], *barrister*,
- Somijas valdības vārdā — A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un K. Hermane [*K. Herrmann*], pārstāves,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2010. gada 2. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 2001. gada 28. maija Regulas (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās (OV L 174, 1. lpp.) interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir izteikts tiesvedībā starp A. Verinski [*A. Weryński*] un viņa bijušo darba devēju *Mediatel 4B spółka z o.o.*, un tā mērķis būtībā ir noskaidrot, vai pieprasījumu saņēmusī Īrijas tiesa liecinieka nopratināšanai var izvirzīt nosacījumu, ka pieprasījumu iesniegusi tiesa samaksā lieciniekam paredzēto atlīdzību.

Atbilstošās tiesību normas

Regula Nr. 1206/2001

- 3 Ar Regulu Nr. 1206/2001 ir noteikti pasākumi tiesu savstarpējās sadarbības jautājumos civillietu jomā, un tie, kā tas ir noteikts šīs regulas 1. panta 3. punktā, ir piemērojami visās dalībvalstīs, izņemot Dānijas Karalisti. Šajā ziņā ar šo regulu ir aizstāta Hāgas 1970. gada 18. marta Konvencija par pierādījumu pieprasīšanu ārvalstīs civilajos un komerciālajos jautājumos (turpmāk tekstā — “Hāgas konvencija”), uz kuru ir ietverta atsauce Regulas Nr. 1206/2001 preambulas 6. apsvērumā.
- 4 Regulas Nr. 1206/2001 preambulas 21. apsvērumā ir noteikts, ka saskaņā ar 3. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju attiecībā uz robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politiku, kā arī attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību civillietās un policijas sadarbību, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, Īrija ir izteikusi savu vēlmi piedalīties šīs regulas pieņemšanā un piemērošanā.
- 5 Regulas Nr. 1206/2001 preambulas 2., 7., 8., 10., 11. un 16. apsvērumā ir noteikts:
- “(2) Pareizai iekšējā tirgus darbībai būtu jāuzlabo un, jo īpaši, jāvienkāršo un jāpaātrina sadarbība starp [dalībvalstu] tiesām pierādījumu iegūšanā.

[..]

(7) Tā kā, lai pieņemtu lēmumu civillietā vai komerclietā, ko izskata kādas dalībvalsts tiesā, bieži vien ir svarīgi iegūt pierādījumus citā dalībvalstī, Kopienas darbība nevar aprobežoties ar tiesas un ārpustiesas dokumentu nosūtīšanu civillietās un komerclietās, uz ko attiecas Padomes Regula (EK) Nr. 1348/2000 (2000. gada 29. maijs) par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs [OV L 160, 37. lpp.]. Tādēļ ir nepieciešams turpināt sadarbības uzlabošanu starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanas jomā.

(8) Lai tiesvedība civillietās un komerclietās būtu efektīva, pieprasījumu iegūt pierādījumus nosūtīšana un izpilde dažādu dalībvalstu tiesās ir jāveic tieši un ar iespējami ātrākajiem līdzekļiem.

[..]

(10) Pieprasījums iegūt pierādījumus būtu jāizpilda ātri. Ja nav iespējams pieprasījumu izpildīt 90 dienās no brīža, kad tas nonāk tiesā, kas saņem pieprasījumu, tai būtu attiecīgi jāinformē tiesa, kas iesniedz pieprasījumu, norādot iemeslus, kuri kavē pieprasījuma ātru izpildi.

(11) Lai nodrošinātu šīs regulas efektivitāti, iespēja atteikties izpildīt pieprasījumu iegūt pierādījumus būtu jāattiecina tikai uz stingri noteiktiem izņēmuma gadījumiem.

[..]

(16) Pieprasījuma izpildei saskaņā ar 10. pantu nevajadzētu būt par pamatu jebkādam nodokļu vai izmaksu atmaksāšanai. Tomēr, ja tiesa, kas saņem pieprasījumu, pieprasa atmaksāšanu, attiecīgajai tiesai nevajadzētu segt samaksu ekspertiem un tulkiem, kā arī izmaksas saistībā ar 10. panta 3. un 4. punkta piemērošanu. Tādā gadījumā tiesai, kas iesniedz pieprasījumu, ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu atmaksāšanu bez kavēšanās. Ja ir nepieciešams eksperta atziņums, tiesa, kura saņem pieprasījumu, pirms pieprasījuma izpildes drīkst lūgt tiesai, kas iesniedz pieprasījumu, atbilstošu drošības naudu vai avansu izmaksu segšanai.”

6 Regulas Nr. 1206/2001 10. pantā, kurā ir ietverti vispārīgi noteikumi par pieprasījuma izpildi, ir paredzēts:

“1. Tiesa, kas saņem pieprasījumu, izpilda pieprasījumu tūlīt vai, vēlākais, 90 dienās no brīža, kad saņemts pieprasījums.

2. Tiesa, kas saņem pieprasījumu, to izpilda saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem.

3. Tiesa, kas iesniedz pieprasījumu, izmantojot pielikumā doto A veidlapu, var lūgt izpildīt pieprasījumu saskaņā ar īpašu procedūru, kas paredzēta tās dalībvalsts tiesību aktos. Tiesa, kas saņem pieprasījumu, izpilda šādu prasību, ja vien attiecīgā procedūra nav pretrunā tiesas, kas saņem pieprasījumu, dalībvalsts tiesību aktiem un ja nav būtisku praktisko grūtību. Ja tiesa, kas saņem pieprasījumu, neizpilda prasību viena šāda iemesla dēļ, tā, izmantojot pielikumā doto E veidlapu, attiecīgi informē tiesu, kas iesniedz pieprasījumu.

4. Tiesa, kas iesniedz pieprasījumu, var lūgt tiesai, kas saņem pieprasījumu, pierādījumu iegūšanā izmantot sakaru tehnoloģijas, jo īpaši, videokonferences vai telekonferences.

Tiesa, kas saņem pieprasījumu, izpilda šādu prasību, ja vien tā nav pretrunā tiesas, kas saņem pieprasījumu, dalībvalsts tiesību aktiem un ja nav būtisku praktisko grūtību.

Ja tiesa, kas saņem pieprasījumu, neizpilda prasību viena šāda iemesla dēļ, tā, izmantojot pielikumā doto E veidlapu, attiecīgi informē tiesu, kas iesniedz pieprasījumu.

Ja tiesai, kura iesniedz pieprasījumu, vai tiesai, kura saņem pieprasījumu, nav pieejami iepriekš minētie tehniskie līdzekļi, tiesas, savstarpēji vienojoties, var padarīt šādus līdzekļus pieejamus.”

7 Regulas Nr. 1206/2001 14. pantā ir noteikts:

“1. Pieprasījumu nopratināt personu neizpilda, ja attiecīgā persona atsaucas uz tiesībām atteikties liecināt vai aizliegumu liecināt:

a) saskaņā ar tiesas, kas saņem pieprasījumu, dalībvalsts tiesību aktiem; vai

- b) saskaņā ar tiesas, kas iesniedz pieprasījumu, dalībvalsts tiesību aktiem, un šādas tiesības ir norādītas pieprasījumā, vai, vajadzības gadījumā, pēc tās tiesas lūguma, kas saņem pieprasījumu, tās ir apstiprinājusi tiesa, kas iesniedz pieprasījumu.

2. Papildus pamatiem, kas minēti 1. punktā, pieprasījuma izpildi drīkst atteikt tikai tad, ja:

[..]

- d) drošības nauda vai avanss, kas prasīts saskaņā ar 18. panta 3. punktu, nav samaksāts 60 dienās no brīža, kad tiesa, kas saņem pieprasījumu, ir lūgusi šādu drošības naudu vai avansu.

[..]”

8 Regulas Nr. 1206/2001 18. pantā ir noteikts:

“1. Pieprasījuma izpilde saskaņā ar 10. pantu nav pamats nekādai nodokļu [nodevu] vai izmaksu [izdevumu] atmaksāšanai.

2. Tomēr, ja tiesa, kas saņem pieprasījumu, to lūdz [saskaņā ar savas dalībvalsts tiesību aktiem], tiesa, kas iesniedz pieprasījumu [izņemot, ja pusēm saskaņā ar šīs tiesas dalībvalsts tiesību aktiem ir pienākums pašām segt izdevumus], nekavējoties atmaksā:

— samaksu ekspertiem un tulkiem,

— izmaksas, kas radušās, piemērojot 10. panta 3. un 4. punktu.

Pušu pienākumu segt šo samaksu vai izmaksas nosaka tās tiesas dalībvalsts tiesību akti, kas iesniedz pieprasījumu.

3. Ja ir nepieciešams eksperta atzinums, tiesa, kura saņem pieprasījumu, pirms pieprasījuma izpildes var lūgt tiesai, kas iesniedz pieprasījumu, atbilstošu drošības naudu vai avansu izmaksu segšanai. Visos citos gadījumos drošības nauda vai avanss nav pieprasījuma izpildes nosacījums.

Puses maksā drošības naudu vai avansu, ja tas paredzēts tās tiesas dalībvalsts tiesību aktos, kas iesniedz pieprasījumu.”

Hāgas konvencija

- 9 Ar Hāgas konvenciju ir paredzēts uzlabot tiesu iestāžu savstarpējas sadarbības efektivitāti civillietās un komercietās.

- 10 Hāgas konvencijas 14. pantā ir noteikts:

“Lūguma vēstules izpilde nevar paaugstināt nodokļus vai jebkurus cita veida maksājumus.

Tomēr valstij, kas Lūguma vēstuli izpilda, ir tiesības prasīt lūgumu izteikušai valstij atlīdzināt maksājumus par ekspertu, tulku izmantošanu, kā arī maksājumus, kas radušies, izmantojot speciālu procedūru, ko prasījusi lūgumu izteikusī valsts, pamatojoties uz 9. panta 2. [daļu].

Lūguma izpildes institūcija, kur likums nosaka pienākumu pusēm pašām nodrošināt pierādījumus, un kas nevar pati izpildīt lūgumu, var, saņemot piekrišanu no lūgumu izteikušās valsts, iecelt personu, kas izpildīs šo lūgumu. Lūdzot šo piekrišanu, lūguma izpildes institūcijai ir jānorāda aptuvenie maksājumi, kas varētu rasties, izmantojot šo procedūru. Ja lūgumu izteikusī valsts dod piekrišanu, tai ir jāatlīdzina jebkuri maksājumi, kas radušies, bet bez šādas piekrišanas lūgumu izteikusī valsts nav atbildīga par maksājumu atlīdzināšanu.”

Valsts tiesības

- 11 Grozītā 2005. gada 28. jūlija Likuma par tiesāšanās izdevumiem civillietās (*Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U 2005, Nr. 167, Poz. 1398*) 85. pantā lieciniekam ir paredzētas tiesības prasīt izdevumu atlīdzību par ierašanos tiesā.
- 12 Tieslietu ministra 2007. gada 23. februāra Rikojuma par vispārējās tiesvedības tiesu reglamentu (*rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. Regulamin urzędowania Sądów powszechnych, Dz. U 2007, Nr. 38, Poz. 249*) 101. panta

4. punktā savstarpējo norēķinu principi starp pieprasījumu iesniegušo tiesu un pieprasījumu saņēmušo tiesu ir regulēti šādi:

“Ja tiesa, kas saņem pieprasījumu, ir piešķirusi procesā iesaistītām personām atlīdzību vai ceļošanas izdevumu kompensāciju, tai tā ir jāmaksā avansā par izdevumiem vai, ja nav samaksāts avanss, no valsts kases budžeta līdzekļiem un šajā gadījumā lietas materiāliem jāpievieno aicinājums tiesai, kas iesniedz pieprasījumu, atlīdzināt šos izdevumus, ievērojot īpašos noteikumus ietvertās prasības attiecībā uz izdevumu noteikšanu.”

- 13 Tieslietu ministra 2002. gada 28. janvāra Rikojuma par starptautisko attiecību ietvaros veiktām atsevišķām tiesas darbībām starptautiskā civilprocesā un kriminālprocesā (*rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych*, Dz. U 2002, Nr. 17, Poz. 164) 53. pantā ir noteikts, ka izdevumi, kas radušies saistībā ar tiesisko palīdzību, ir nosakāmi Polijas zlotos. Šos izdevumus sedz Valsts kase. Pēc pieprasījuma izpildes tiesa pieprasa izdevumu atlīdzību Polijas valūtā vai konvertējamā valūtā, kuras vērtība atbilst summai Polijas valūtā. Iesniedzējtiesa norāda, ka šādu izdevumu atlīdzība netiek pieprasīta, ja starptautiskā līgumā ir paredzēta bezmaksas tiesiskā palīdzība.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- 14 A. Verinskis cēla prasību *Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia* [Varšavas pilsētas Centra rajona tiesa] pret savu bijušo darba devēju *Mediatel 4B spółka z o.o.* par zaudējumu atlīdzību, pamatojoties uz līgumu par konkurences aizliegumu.

- 15 Šajā tiesvedībā iesniedzējtiesa, pamatojoties uz Regulu Nr. 1206/2001, 2009. gada 6. janvārī vērsās ar lūgumu *Dublin Metropolitan District Court* (Īrija) nopratināt kādu liecinieku. Taču pieprasījumu saņēmusī tiesa liecinieka nopratināšanai izvirzīja nosacījumu, ka pieprasījumu iesniegušajai tiesai ir jāsamaksā atlīdzība EUR 40 apmērā, kas lieciniekiem tiek maksāta saskaņā ar Īrijas tiesībām. Tā 2009. gada 12. janvāra vēstulē aicināja Polijas tiesu samaksāt šo summu.
- 16 Iesniedzējtiesa apstrīdēja šī maksājuma paziņojuma pamatotību.
- 17 Nekādu rezultātu nesniedza arī vērsšanās Polijas un Īrijas centrālajās institūcijās, kuras izveidotas saskaņā ar Regulas Nr. 1206/2001 3. pantu un kuru uzdevums ir rast risinājumu jebkādiem sarežģījumiem, kas rodas saistībā ar pieprasījumu veikt nopratināšanu.
- 18 Kā uzskata pieprasījumu saņēmusī tiesa un Īrijas centrālā institūcija, Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 1. punktā noteiktais aizliegums prasīt nodevas neattiecas uz lieciniekiem maksājamo atlīdzību. Saskaņā ar Īrijas tiesībām lieciniekiem esot tiesības uz izdevumu atlīdzināšanu. Šīs tiesības esot piemērojamas arī šajā gadījumā, jo atbilstoši Regulas Nr. 1206/2001 10. panta 2. punktam liecības iegūšana notiek, pamatojoties uz pieprasījumu saņēmušas tiesas tiesībām. Tā kā šīs regulas 18. panta 2. un 3. punktā neesot ietverts neviens noteikums par lieciniekam maksājamās atlīdzības atmaksāšanu, pieprasījumu saņēmusī tiesa varot prasīt atmaksāt šādu atlīdzību pieprasījumu iesniegušajai tiesai. Īrijas centrālā institūcija turklāt pamatojas uz līdzīgu praksi Anglijā un Velsā.

- 19 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pieprasījumu saņēmušās tiesas un Īrijas centrālās institūcijas nostāja nav pamatota.
- 20 Kā norāda iesniedzējtiesa, Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 1. un 2. punkta gramatiskā analīze ļauj secināt, ka atļauti ir tikai trīs izņēmumi no vispārējā nodevu vai izdevumu atmaksāšanas pieprasīšanas aizlieguma. Šīs regulas 10. panta 2. punkts kā vispārējs noteikums neesot piemērojams attiecībām starp pieprasījumu saņēmušo tiesu un pieprasījumu iesniegušo tiesu. Ņemot vērā šos apstākļus, pat ja Īrijas valsts tiesībās būtu paredzēts pienākums prasīt pieprasījumu iesniegušajai tiesai atmaksāt atlīdzību lieciniekam, šāds noteikums tomēr atbilstoši Kopienu tiesību pārākuma principam šajā lietā nebūtu piemērojams. Līdz ar to, izņemot samaksu ekspertiem un tulkiem, kā arī izdevumus par īpašas procedūras (minētās regulas 10. panta 3. punkts) vai sakaru tehnoloģiju (minētās regulas 10. panta 4. punkts) izmantošanu pēc pieprasījumu iesniegušās tiesas lūguma, pieprasījumu iesniegušajai tiesai neesot iespējams prasīt atlīdzināt nodevas vai izdevumus.
- 21 Šādos apstākļos *Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai saskaņā ar [Regulu Nr. 1206/2001] tiesai, kas saņem pieprasījumu, ir tiesības prasīt no tiesas, kas iesniedz pieprasījumu, liecinieku atlīdzības avansu vai noprotinātajam lieciniekam samaksātās atlīdzības atmaksāšanu, vai arī tai atlīdzība ir jāsedz no saviem finanšu līdzekļiem?”

Par Tiesas kompetenci un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 22 Eiropas Komisija izsaka šaubas par Tiesas kompetenci un par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.
- 23 Pirmkārt, tā pievērš Tiesas uzmanību faktam, ka iesniedzējtiesas taisītie spriedumi ir pārsūdzami un ka saskaņā ar EKL 68. panta 1. punktu Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par tādu tiesību aktu interpretāciju, ko Kopienas iestādes pieņēmušas, pamatojoties uz EK līguma IV sadaļu ar nosaukumu “Vīzu politika, patvēruma politika, imigrācijas politika un cita politika, kas saistīta ar personu brīvu pārvietošanos”, var vērsties tikai valsts tiesas, kuru nolēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību sistēmu nevar pārsūdzēt.
- 24 Otrkārt, tā uzskata, ka jautājums par Regulas Nr. 1206/2001 interpretāciju nešķiet vajadzīgs pamata prāvas atrisināšanai un turklāt tas attiecas uz tiesu administratīvo darbību. Līdz ar to tas neatbilstot judikatūrā izvirzītajām prasībām attiecībā uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību.
- 25 Lai gan šie nav īstēni iebildumi par nepieņemamību, Tiesa uzskata, ka šos jautājumus tai ir lietderīgi izskatīt pēc savas iniciatīvas.
- 26 Runājot par iespējamo Tiesas kompetences neesamību, jāatgādina, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Regulu Nr. 1206/2001, kas ir pieņemta, pamatojoties uz EKL 61. panta c) punktu un 67. panta 1. punktu, kas ietverti EK līguma IV sadaļā.

- 27 Minētais lūgums ir iesniegts 2009. gada 23. jūlijā, tātad pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā. Tāpēc saskaņā ar šajā datumā spēkā esošo EKL 68. pantu būtu bijis jānovērtē, vai pamata lietā iesniedzējtiesu varēja uzskatīt par tiesu, kas lietu spriež pēdējā instancē.
- 28 Tomēr jānorāda, ka kopš 2009. gada 1. decembra EKL 68. pants ir atcelts. Tādējādi Lisabonas līguma dēļ agrākais prejudiciālā lūguma tiesību ierobežojums, kas bija paredzēts EKL 68. panta 1. punktā, kurš nav ticis aizstāts, ir novecojis. Kopš tā laika prejudiciālajiem lūgumiem interpretēt tiesību aktus, kas ir pieņemti vīzu, patvēruma, imigrācijas un citu politiku jomā, kuras ir saistītas ar personu brīvu pārvietošanos, ir piemērojami vispārīgi noteikumi, kas reglamentē lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu. Līdz ar to šis LESD 267. pants ir piemērojams arī lūgumiem par Regulu Nr. 1206/2001.
- 29 Tātad, ņemot vērā ar Lisabonas līgumu paplašinātās tiesības vērsties ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, pirmo instancē tiesām turpmāk arī ir šādas tiesības, ja runa ir par tiesību aktiem, kas ir pieņemti EK līguma IV sadaļas jomā.
- 30 LESD 267. panta mērķis izveidot efektīvu sadarbību starp Tiesu un valsts tiesām, kā arī procesuālās ekonomijas princips liecina par labu tam, lai pieņemami būtu tādi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko zemāko instanču tiesas ir iesniegušas pārejas laikposmā īsi pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā un kas Tiesā tiek izskatīti tikai pēc šī līguma stāšanās spēkā. Noraidījums nepieņemamības dēļ šādā gadījumā nozīmētu tikai to, ka iesniedzējtiesa, kas tikmēr ieguvusi tiesības vērsties Tiesā, vienkārši iesniegs jaunu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to pašu jautājumu, un tas radītu liekas procesuālās formalitātes un nelietderīgi pagarinātu pamata lietas tiesvedības ilgumu.

- 31 Tādēļ jāuzskata, ka Tiesai kopš 2009. gada 1. decembra ir kompetence izskatīt tādu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi tiesa, kuras lēmumus var pāršūdzēt saskaņā ar valsts tiesību sistēmu, arī tad, ja lūgums ir reģistrēts pirms minētā datuma.
- 32 Līdz ar to ir jākonstatē, ka, lai arī pašreizējais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tā iesniegšanas brīdī neatbilda EKL 68. panta 1. punkta prasībām, šis trūkums ir ticis novērst ar minētās normas atcelšanu un attiecīgu Tiesas kompetences paplašināšanu.
- 33 Šādos apstākļos ir jānorāda, ka Tiesai ir kompetence izskatīt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 34 Runājot par pirmo jautājumu par Komisijas izvirzīto nepieņemamību tādēļ, ka Regulas Nr. 1206/2001 interpretācija nešķiet vajadzīga pamata prāvas risinājumam, jāatgādina, ka atbilstības prezumpciju, kas piemīt valsts tiesu prejudiciālā kārtā uzdotiem jautājumiem, var atspēkot tikai izņēmuma gadījumos, kad ir acīmredzami skaidrs, ka lūgtajai Savienības tiesību normu interpretācijai, uz ko attiecas šie jautājumi, nav nekādas saistības ar pamata lietas priekšmetu (it īpaši skat. 2005. gada 16. jūnija spriedumu lietā *C-105/03 Pupino*, Krājums, I-5285. lpp., 30. punkts, un 2007. gada 28. jūnija spriedumu lietā *C-467/05 Dell'Orto*, Krājums, I-5557. lpp., 40. punkts).
- 35 Līdz ar to jāvērtē, vai Tiesai uzdotais jautājums ir vajadzīgs, lai iesniedzējtiesa varētu "sniegt spriedumu" LESD 267. panta otrās daļas izpratnē.

- 36 Šajā ziņā, pirmkārt, jānorāda, ka uzdotā jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai pieprasījumu iesniegušajai tiesai ir pienākums segt noteiktus izdevumus, kas ir saistīti ar liecinieka nopratināšu pieprasījumu saņemušajā tiesā.
- 37 Otrkārt, jānorāda, ka Polijas valdība tiesas sēdē ir precizējusi, ka liecinieks ir ticis uzklauts saskaņā ar pieprasījumu iesniegušās tiesas lūgumu, bet tas ir darīts tikai pēc tam, kad šī tiesa 2009. gada 28. aprīlī bija pārskaitījusi summu EUR 40 apmērā, ko bija prasījusi pieprasījumu saņēmusī tiesa. Turklāt summas pārskaitījumu savos rakstveida apsvērumos Īrija ir apstiprinājusi.
- 38 Lai gan, neraugoties uz šo samaksu un liecinieka nopratināšanu, uzdotais jautājums joprojām ir atbilstīgs saistībā ar šāda maksājuma juridisko pamatu, it īpaši saistībā ar iespējamo maksājuma atgūšanu gadījumā, ja tas izrādītos nepamatots, tik un tā atbildei uz šo jautājumu nav tiešas ietekmes uz A. Verinska un *Mediatel 4B spółka z o.o.* prāvas iznākumu par zaudējumu atlīdzību, kas izriet no konkurences aizlieguma klauzulas.
- 39 Tomēr, kā ģenerālvokāte ir norādījusi savu secinājumu 36. punktā, jānorāda, ka vairums tādu jautājumu par Regulas Nr. 1206/2001 interpretāciju, kas ir saistīti ar pierādījumu iegūšanu, tikai netieši būs saistīti ar pamata lietu. Ja prejudiciālā jautājuma atbilstībai prāvas atrisinājumam tiktu izvirzītas pārāk stingras prasības, tad daudzās lietās interpretācija prejudiciāla nolēmuma tiesvedības veidā būtu neiespējama.
- 40 Šajā ziņā ir jāņem vērā nepieciešamība izskaidrot jautājumu, kas ir kavējis tiesu savstarpēju sadarbību un kas joprojām būs šķērslis, kamēr vien šis jautājums netiks atrisināts. Pamata lietā risinājumu nav spējušas rast ne attiecīgo dalībvalstu tiesas, ne Polijas un Īrijas centrālās institūcijas. Šādā situācijā vienīgi Tiesas nolēmums ļautu

Regulai Nr. 1206/2001 efektīvi pildīt tās funkciju, proti, vienkāršot un paātrināt tiesu procesus civillietu un komercietu jomā.

- ⁴¹ No tā izriet, ka vienīgi jēdziena “sniegt spriedumu” LESD 267. panta otrās daļas nozīmē plaša interpretācija ļautu novērst, ka noteikts skaits procesuālu jautājumu, it īpaši saistībā ar Regulas Nr. 1206/2001 piemērošanu, tiks uzskatīti par nepieņemamiem un nevarēs būt Tiesas interpretācijas priekšmets.
- ⁴² Tādēļ šis jēdziens ir jāsaprot tādā nozīmē, ka tas ietver visu procesu, kas vainagojas ar iesniedzējtiesas spriedumu, lai tādējādi Tiesa varētu lemt par visu to Savienības procesuālo tiesību normu interpretāciju, kas iesniedzējtiesai ir jāpiemēro, lai taisītu savu spriedumu. Citiem vārdiem, šis jēdziens ietver visu sprieduma taisīšanas procesu, tostarp visus jautājumus par tiesvedības izdevumu segšanu.
- ⁴³ Runājot par otro iespējamo lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamības iemeslu, Komisija norāda, ka iesniedzējtiesas uzdotais jautājums attiecas uz tās administratīvo darbību, proti, uz sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās. Līdz ar to šis jautājums neietilpstot tiesas lietu spriešanas uzdevuma izpildē. Komisija šajā gadījumā vērš uzmanību uz faktu, ka jautājumā par izdevumiem, kas ir saistīti ar citas dalībvalsts tiesas lūguma iegūt pierādījumus izpildi, iesniedzējtiesa rīkojas kā publiska pārvaldes iestāde.

- 44 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesām ir tiesības vērsties Tiesā tikai tad, ja tām ir jāizskata strīds un tām ir jālemj tāda procesa ietvaros, kura rezultātā paredzēts pieņemt nolēmumu, kam ir tiesas nolēmuma raksturs (it īpaši skat. 2002. gada 22. janvāra rīkojumu lietā *C-447/00 Holto, Recueil*, I-735. lpp., 17. punkts, un 2008. gada 12. augusta spriedumu lietā *C-296/08 PPU Santesteban Goicoechea*, Krājums, I-6307. lpp., 40. punkts).
- 45 Lai gan tiesām sadarbība starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanas jomā katrā ziņā nenoslēdzas ar tiesas nolēmuma izstrādi, tomēr liecinieka nopratināšana tiesā, par ko ir runa šajā lietā, ir darbība, kas tiek veikta tādas tiesvedības ietvaros, kuras iznākumā ir paredzēts pieņemt nolēmumu, kam ir tiesas nolēmuma raksturs. Jautājums par nopratināšanas izdevumu segšanu ir daļa no šādas tiesvedības. Tāpēc starp prejudiciālo jautājumu un iesniedzējtiesas tiesas uzdevumu izpildi ir tieša saikne.
- 46 Tā kā neviens no nepieņemamības iemesliem nav ticis atbalstīts, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāuzskata par pieņemamu.

Par prejudiciālo jautājumu

- 47 Iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tai bija pienākums vai nu avansa, vai arī izdevumu atmaksas veidā segt izdevumus, kas radušies pieprasījuma saņēmējā tiesā nopratinātajam lieciniekam.

- 48 Vispirms jākonstatē, ka pamata lietas apstākļi saskaņā ar Regulas Nr. 1206/2001 1. panta 1. punktu ietilpst šīs regulas piemērošanas jomā, ja vienas dalībvalsts tiesa lūdz citas dalībvalsts kompetento tiesu iegūt pierādījumus. Liecinieka nopratināšana šīs regulas 4. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir skaidri minēta kā viens no pieprasījuma priekšmetiem.
- 49 Saskaņā ar Regulas Nr. 1206/2001 10. panta 2. punktu pieprasījumu saņēmusī tiesa šādu pieprasījumu izpilda saskaņā ar savas dalībvalsts tiesību aktiem. Īrijas tiesībās ir noteikts, ka lieciniekam ir pienākums ierasties tiesā tikai tad, ja viņam iepriekš ir samaksāta atlīdzība par viņa ceļa izdevumiem ("viaticum"). Jautājums ir par to, vai šādas atlīdzības maksāšanas pienākums ir pieprasījumu saņēmušajai tiesai vai arī pieprasījumu iesniegušajai tiesai.
- 50 Pirmkārt, ir jāprecizē jautājums, vai pieprasījumu iesniegušajai tiesai bija pienākums maksāt pieprasījumu saņēmušajai tiesai avansu par lieciniekam paredzēto atlīdzību un attiecīgi — vai pieprasījumu saņēmusī tiesa bija tiesīga atteikties nopratināt šādu liecinieku, kamēr vien pieprasījumu iesniegusi tiesa nav samaksājusi minēto avansu.
- 51 Pieprasījuma izpildes atteikuma pamati ir noteikti Regulas Nr. 1206/2001 14. pantā. Minētā panta 2. punkta d) apakšpunkts attiecas uz gadījumu, kad pieprasījumu iesniegusi tiesa nav samaksājusi drošības naudu vai avansu, kas prasīts saskaņā ar šīs regulas 18. panta 3. punktu. Saskaņā ar šo normu pieprasījumu saņēmusī tiesa pirms pieprasījuma izpildes var prasīt avansu par eksperta izdevumiem. Taču šajā normā nav paredzēta prasība samaksāt avansu par liecinieka nopratināšanu.

- 52 Kā ģenerālvokāte ir norādījusi savu secinājumu 45. punktā, pieprasījuma izpilde ar nosacījumu, ka ir samaksāta atlīdzība par liecinieka izdevumiem, tikai tad nebūtu pretrunā Regulas Nr. 1206/2001 14. pantam, ja šajā normā minētie gadījumi nebūtu uzskaitīti izsmelīgi, bet gan tikai piemēra labad.
- 53 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1206/2001 14. panta 2. punkta formulējums nepieļauj šādu interpretāciju. Šajā normā ir paredzēts, ka papildus pamatiem, kas ir minēti šī panta 1. punktā, pieprasījuma izpildi drīkst atteikt "tikai tad, ja" pastāv noteikti gadījumi. Turklāt Regulas Nr. 1206/2001 preambulas 11. apsvērumā ir uzsvērts, ka, lai nodrošinātu šīs regulas efektivitāti, iespēja atteikties izpildīt pieprasījumu par pierādījumu iegūšanu ir jāattiecina tikai uz stingri noteiktiem izņēmuma gadījumiem. No tā izriet, ka šāda pieprasījuma izpildes atteikuma pamati ir tie, kas izsmelīgi uzskaitīti šīs regulas 14. pantā.
- 54 Tāpēc pieprasījumu saņēmusī tiesa nebija tiesīga liecinieka noplatināšanu veikt ar nosacījumu, ka iepriekš ir samaksāts avanss par liecinieka izdevumu atlīdzību. Līdz ar to pieprasījumu iesniegušajai tiesai nebija pienākuma maksāt šādu avansu.
- 55 Otrkārt, jāpārbauda, vai pieprasījumu saņēmušajai tiesai bija atļauts prasīt, lai pieprasījumu iesniegusī tiesa atmaksātu lieciniekiem piešķirto atlīdzību.
- 56 Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 1. punktā ir noteikts, ka pierādījumu iegūšanas pieprasījuma izpilde nav pamats nekādai nodevu vai izdevumu atmaksāšanai. Tāpēc izšķiroša nozīme ir tam, vai lieciniekiem paredzētā atlīdzība ir kvalificējama kā nodevas vai izdevumi šīs normas izpratnē.

- 57 Pieprasījumu saņēmusī tiesa norāda, ka saskaņā ar Īrijas tiesībām lieciniekiem tikai tad ir jāierodas liecināt tiesā, ja tie iepriekš ir saņēmuši atbildību par saviem izdevumiem, kuru samaksa ir jāveic nevis tiesai, bet tam lietas dalībniekam, kas šo liecinieku aicina. Tātad pieprasījumu saņēmusī tiesa uzskata, ka tie nav tiesas izdevumi. Šī kārtība atbilstot Īrijas civilprocesā paredzētajam sacīkstes principam.
- 58 Šajā ziņā tomēr ir jāprecizē, ka izdevumu jēdziens ir jādefinē autonomi atbilstoši Savienības tiesībām un tas nevar būt atkarīgs no kvalifikācijas saskaņā ar valsts tiesībām. Ja jautājums par izdevumiem būtu atkarīgs no šī jēdziena valsts definīcijas, tas būtu pretrunā Regulas Nr. 1206/2001 jēgai un mērķim ātri un vienkārši izpildīt pieprasījumu par pierādījumu iegūšanu.
- 59 Runājot par šīs regulas 18. panta 1. punktā lietotajiem terminiem, ar “nodokļiem [nodovām]” ir jāsaprot summas, ko tiesa saņem par tās darbību, bet ar “izmaksām [izdevumiem]” ir jāsaprot summas, ko tiesa tiesvedības gaitā maksā trešām personām, īpaši ekspertiem vai lieciniekiem.
- 60 Kā ģenerālvokāte ir norādījusi savu secinājumu 54. punktā, šādu interpretāciju pamato sistēmisks arguments. Ja Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 1. punkts attiektos tikai uz institucionāliem izdevumiem, tad šī 18. panta 2. punktā kā izņēmums no 1. punktā noteiktā aizlieguma nebūtu jāparedz ekspertu izdevumu atmaksāšana. Tā kā eksperta izdevumus nevar kvalificēt kā institucionālos izdevumus, minētais aizliegums jau no sākta gala uz tiem nevar attiekties.

- 61 No tā izriet, ka atlīdzība, kas tiek maksāta lieciniekam, ko nopratinājusi pieprasījumu saņēmusī tiesa, ietilpst izdevumu jēdzienā Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 1. punkta nozīmē.
- 62 Runājot par pienākumu atmaksāt šos izdevumus, jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1206/2001 preambulas 2., 7., 8., 10. un 11. apsvērumu tās mērķis ir vienkārša, efektīva un ātra pārrobežu pierādījumu iegūšana. Pierādījumu iegūšanai citā dalībvalstī ar šīs dalībvalsts tiesas starpniecību nebūtu jāizraisa valsts procesu kavēšana. Tāpēc ar Regulu Nr. 1206/2001, lai novērstu šajā jomā iespējamus šķēršļus, ir izveidots visām dalībvalstīm, izņemot Dānijas Karalisti, saistošs tiesiskais regulējums.
- 63 Tāpēc pieprasījumu iesniegusajai tiesai atmaksāšanas pienākums var būt tikai tad, ja ir piemērojams kāds no Regulas Nr. 1206/2001 18. panta 2. punktā paredzētajiem izņēmumiem.
- 64 Šajā normā ir paredzēts atmaksāt ekspertiem un tulkiem samaksāto atlīdzību, kā arī izdevumus, kas ir radušies, piemērojot Regulas Nr. 1206/2001 10. panta 3. un 4. punktu. Šīs regulas 10. panta 3. punkts attiecas uz gadījumu, kad pieprasījumu iesniegusī tiesa lūdz attiecīgo pieprasījumu izpildīt saskaņā ar īpašu procedūru, bet šīs regulas 10. panta 4. punktā ir reglamentēta pierādījumu iegūšana, izmantojot mūsdienu sakaru tehnoloģijas. Turpretī lieciniekiem maksājamā atlīdzība tajā nav minēta.
- 65 Turklāt, kā apgalvojusi Komisija un kā ģenerāladvokāte norādījusi savu secinājumu 60. un 61. punktā, Regulas Nr. 1206/2001 ģenēze liecina pret to, ka lieciniekiem paredzētā atlīdzība būtu atmaksājama. Tāpat no šīs regulas preambulas 6. apsvēruma un

21. panta 1. punkta izriet, ka ar šo regulu tiek aizstāta Hāgas konvencija. Līdz ar to šīs regulas interpretācijā var izmantot attiecīgās Hāgas konvencijas normas.

⁶⁶ Tātad Regulas Nr. 1206/2001 18. pants saturiski atbilst Hāgas konvencijas 14. pantam, kura 2. punktā ir noteikts, ka valstij, kas izpilda lūguma vēstuli, ir tiesības prasīt lūgumu izteikušajai valstij atlīdzināt maksājumus par ekspertu un tulku izmantošanu, kā arī maksājumus, kas radušies, izmantojot speciālu procedūru, ko prasījusi lūgumu izteikusī valsts, pamatojoties uz šīs konvencijas 9. panta otro daļu.

⁶⁷ Šajā kontekstā ir jāatgādina, ka ar Hāgas konvenciju ir grozīts Hāgas 1954. gada 1. marta Konvencijas civilprocesa jautājumos 16. pants, kurā vēl bija skaidri noteikts lieciniekiem paredzētās atlīdzības atmaksāšanas princips. No paskaidrojošā ziņojuma par Hāgas konvenciju izriet, ka salīdzinājumā ar Hāgas 1954. gada 1. marta konvenciju apzināti būtu jāsamazina lietu, kurās izdevumi ir atmaksājami, skaits. Tāpēc lieciniekiem paredzētās atlīdzības atmaksāšana, ņemot vērā šādu izdevumu parasti nelielās summas, tika apzināti svītroti.

⁶⁸ Apstākļi, ka Regulā Nr. 1206/2001 ir pārņemts Hāgas konvencijas 14. panta formulējums, tādējādi ir norāde pret lieciniekiem paredzētās atlīdzības atmaksāšanas principu. Tāpēc saskaņā ar minētās regulas 18. panta 1. punktu šādi izdevumi nav jāatmaksā.

- 69 Šādos apstākļos uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1206/2001 14. un 18. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pieprasījumu iesniegušajai tiesai nav pienākuma maksāt pieprasījumu saņēmušajai tiesai avansu par liecinieka atlīdzību vai atmaksāt noplatinātajam lieciniekam samaksāto atlīdzību.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 70 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 28. maija Regulas (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās 14. un 18. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka pieprasījumu iesniegušajai tiesai nav pienākuma maksāt pieprasījumu saņēmušajai tiesai avansu par liecinieka atlīdzību vai atmaksāt noplatinātajam lieciniekam samaksāto atlīdzību.

[Paraksti]